

Zihņna

Latwijas Sozial-Demokratijas zentralais organs.

Paraktischanas maksa:

Bes peesuhitischanas:		
Us 1 gadu	13 rbl.	— kap.
6 mēn.	6	75
3	3	50
1	1	25
Ar peesuhitichanu:		
Us 1 gadu	14 rbl.	— kap.
6 mēn.	7	50
3	4	—
1	1	50

Atsewisoħks numurs maksā 6 Kap.

№ 32 (144)

Deenas laikraksts.

Peterpili, otrdeen, 18. aprīl (1. Majs) 1917. g.

Wisu semju proletareeschi saweenojatees!

Lai dsihwo Pirmais Maijs!

Internazionale.

Uš zihņu mosteet darba laudis!
Zuhs wisu semju wehrgu bars,
Sem bada lahsta deesgan fnaudis,
Behz zihņas slahpst mums brihwais gars.
Mehs warmahzibas troni graufim,
Gruhs netaisniba, truhlums slarbs.
Mehs jaunū pasauli ņew zelim,
Kur walbis tairniba un darbs!

Ea buhs pehdejā lauja,
Kas ar uswaru nahls,
— Ar internacionali
Ead katris aldšimt jahls.

Ne zars, ne waroni, ne deewi,
Wums jaunus laikus nenešis.
Eil paschu rolas, paschu spehli
Zems laimi, wasčas fskaldis.
Un lai mehš ņawu laimi spehtu
Ar stipru rolu eelarot,
Rošt wisas wasčas! — kalim ņehlepus
Behl dseljij karstai ņwehlojot.

Ea buhs pehdejā lauja u. t. t.

Mehs ween, kas darba juhgā ņwihstam,
Mehs wisu semju strahdneeki,
Wums peeder pasaulē, mehš lemšim:
Rošt! isņuhjeit, leelehšči!
Un ja pahz jara kalpu bareem
Gruhs nifno dusmu pehroni,
— Pahz mums ar ņaweeem purpurstareem
Bees ņaule dsihwib's uguni!

Ea buhs pehdejā lauja u. t. t.

Wisu semju proletareeschi, saweenojatees!

Šcho aźnajuumu ņhobeen ņauz pa pasauli, pa pilsehtam, lauku ņaimreem, raktuwem un zeksem. Saweenojatees un isbeidšat ņawstarpejo slaktim! Atlehdšatees un ņaprotat jel, ka laru wehlas muhšu ņimantotaji - kapitalisti; ka laru turpinam pasaulēs bankeeru labā, kapitalisma muhšča paildšinašchanai. It lara deena, kurā turpinam apšandišchanos, kropko un nahwē tuhštostochus is strahdneeku un ņemneeku widus; posta tautas ņaimneezibas, bet kapitalisteem ņneedš miljonus un stiprina wimu waru par strahdneekem un ņemneekem par tautu. Proletareeschi un ņaldati! atlehdšatees un ņneedšat rolas pahri aħns robešam, pahri lojchu israkateem laukeem un ispostitam ņahdšam un ņemem.

Šchodeen 1. maijs. Pastahwigi ņhāt deenā proletareeschi wehroja ņawus spehtus, waj tee jau peeteelochi stipri leelās zihņas usņahšchanai un uswaras guhšchanai pahz lūngu ņabeedribu. Rasch isņauza ņarp-tautiska proletariata riadas, ņahšchela proletariata wareno ņaimi nazonalās datās,

kur tās beehči ween peemirka to, kas winas weeno ar zitu semju proletareeschem. Det tas pats karšč breefnigeem wilzeeneem atlehdš kapitalistiskās politikas poteeso ņaturu, un strahdneeki tagad redi un ņaprot, ka wineem naw itin neš kopiga ar ņawas ņemes burščuastiju, kuras weenigais noluhšs raus pelnu, laim ari tadeht waja djetu upuret miljonem strahdneeku un ņemneeku. Proletareeschi nojaušch, ka kapitalisti turpina lara to paschu, pee la wini peeraduschi „meera laikos“. Fabrikanti, ņemes un raktuwju ihpochneeki jau „meera laikos“ nebehdaja par strahdneeku un strahdneeku nahwi, ja ween tas waroja kapitalus. Wini neeweda oisfargu lihdehtus, neullaboja darba apstahhtus, neruhpešas par ņuazepochu goju nowadišchanu, jo — kapitalists uslata strahdneeku un ņemneeku par pelnas raschotaju mašinu. Masas kapitalisteem ruh es, ja nelaines gadijumi nahwē ņimus, ja ņimibas kropko tuhštostochus un speešch strahdneekus kapā jau jauneku gabos. Nedomā kapitalisti ari par to, ka gaju tmanā nowabrdinatās strahdneezes diemde lihšchus un wabrguhs. Strahdneeks — mašina. Strahdneeks — pelnas rausējs. Strahdneeks — kapitala watrotajs. Strahdneeks ir lihdehtis kapitalistu baudu un behruhju isdihwei. Eā spreedā kapitalisti „meera laikos“. Pee ta wini peeraduschi. Un tagad lara laikā to rediam is us ņola. Par lara turpināchanu wini runā un ispeešch tilpat meerigi un weenaldisgi ka par zelojumu turpināchanu waj mašinu pahweetochanu fabrikā kapitalisti ne us briedi needomāds ka lara turpināšana ņaweenota ar miljonu dsihwibu kropkochanu un postišchanu. Kapitalistam leelas, ka ne dsihwi zilweiti is lara lauka aħnis walstās un waimand, bet nehs was mašinas. Kapitalists — nedomā par bahreem un atraitnem. Winsch jau meera laikā peeradis, ka pehz nelaines gadijumeem paleel beš maises un pajumta hahru un atraitnu legioni. Kapitalists bauds nedomā par lara rabitām naštām, jo ari meera laikā winsch jau peeradis, ka wims walits idewumus sedš ņemneeki un strahdneeki. Ead-ht kapitalists ir til leeligs un eeteepigs karotais... Wats winsch nezeesch, bet labumus guhst neapraštamus.

Proletareeschi to tagad ņaprat. It wisās ņemes pazetas balhs pret laru un lara ņubinatajeem — kapitalisteem. Rewoluzionarais proletareeschi un wina rewoluzionarās organizācijas Bahaija, A. strija, Italiija, Franziija, A. g. tija, Amerikā, Eweerdrija, Schweize, Holande — it wisur usstahijas pret lara politiku. Segā nekrituš no proletareeschi aħim un wini atkal it wisur reds reebig, lihšchim aij patriotiskā nollehgio kapitalistu pelnas laħro strahdneeku niginoscho, par zilwešu dsihwibam nedomajochu, ņewi deewinajochu,

pehz kundšibas pahz wizeem teezochos kapitalistu. Un zekas is zihņu nomozitais strahdneeks un atkal ka ņeml weenigo draugu ņhāt zihnā war atrait wnsch tilai starp zitu semju proletareeschem.

Det zihņa tagad nebezeeschamala un atbidigata ka jeb kad. Tagad katram ņaprotams, ka lara lara de-na tu wina zilwezi galigam postam, kulturās isibzinaschanai, raschochanas spehlu isputinaschanai. Zihnā jaet beš wilzināchanās, un jaet pret wisu kapitalistisko pasauli, jo ka apdraud zilwezes laimi un lablahjibu un paschu zilwezi. Glahbt zilwezi war isat proletareeschi. Un newis pa walstim ņadalitās, newis nazonalās ņhagos eeshogotais Proletariats buhs peeteelochi stipri is wistu ņawu wehsturischo usdewumu tilai tad, ja winsch ņokos zihnā ka weenots starotautiskis spehls. Starptautiskais proletariats glahbs zilwezi Eas starotautiskis proletariats leelās wehsturischo usdewums. Šchodeen jawebro ņehli, waj esim gatami usņahst ņeho darbu, waj to spehjam, waj ņaprotamees, waj jubtam to, ka wih mehš dsichadu nazju proletareeschi, eam le-las proletariata ņaimes lojekt, waj isprotam un ishtam to, ka

wisu semju proletareeschem ja saweenojas.

Brakli, ņneedšat rolas!

Muhs wifus ņhobeen weeno warenā apšina: mehš esam proletareeschi, pahz mums stahw lūngu pasaulē; mums kopigi jauštahjas par strahdneeku ņehlas atņwabinašchanu.

To apšinas ari fronte. Jau isgi, bet ņewischi rewoluzijas laikā pretejo transheju ņagi-ņaldati apšeemoja weens otru, stahstija par ņawu dsihwi un kopigi raisēds par ņawu likteni. Rewoluzija pahchla ņarano karogu ari fronte. No wizeem rajoneem stahsta ņaldatu preeschahwiji ka dsihwneezistais naids pret „naidneeku“ isudis un la ņaldati katrā isdewigā gadijuma pahtrauz apšandišchanos un pulzinos beš eerotschem, bet ņaraneem karogem un aizina pretejo transheju fargus is apšreeschanos un brahloichanos.

Un wahzi un austreeshi ņewi isaižinajumeem. Beeschit ween ņapuzejas starp preeschcham linijam dandst bešmitt „pretineeku“ kuri meerigi pahrunā swarigus jautajumus ar tullu peepa-palidšiba.

Daschahht wahzu ņaldati eerodas muhšu transhejās. Wims zeenā ar moisi un beedristi speešch wineem rolas. Muhtu ņaldati staiga zeemos pee „pretineeku“ un mee oħis ar wihnu. Brachochanas kusch par itdeenischku parahdibu.

Wirneeki usbudinati ņewi ņhem notumeem, jo tee ņehpi draudus neween wimu politikai, bet wifai kapitalistiskai wofaulei ņubina pehdejo stundu. Un kapitalistu preeschahwiji-wirneeki leras pee dsichadeem lihdehtem, lai aishawetu brachochanas attihstibu. Eā dsichit ņaldati aresteti Rigas fronte, kad wini atgreesu-schees no zeemochanas wahzu transhejās. Rahhs pulks Stokas twumā, kuršč kochi ņadraudsejes ar wahzeem un pastahwigi ar wineem ispreedis par brachochanas ņiwirināchanu, aizjelts us zitu rajonu. Salbateem jabuht modrigeem. Beedru arestichana naw peelaishama, ka ari lara nowatu pahweetochana is politiskeem eemelem. Brachochanas jaorganise un tai jakeho paschem ņaldateem. Ead launprahhtibas neeweehles...

Det preeschneeki grib isjaukt brachochanas neween aresteem un pahweetochanu, bet ari artillerijas ņahweeneem. Tagad gandrihs katrā awisē aishadits, ka wahzi gan weenā, gan oħrā weetā twojas muhšu pozijiam ņaraneem karogem, bet ka wims atdien atpatat muhšu artillerija. Eas naw peelaishams. Un ņaldati jau lehrsches pee ischo nebhichanu nowehschanas. Wini aishadijuschi artilleristeem, ka jarihlojas ņasina ar preeschchjo transheju ņaldateem ka nedrihst apšchaudit beedrus, kuri mums twinas ņaraneem karogem.

Rigas fronte nolēegts ņaldateem ņarunates ar wahzu ņaldateem. Schahdas pawehles naw ispidamas. Mehš ņaprotam, ka Rasch-Dmitrijewam un Ruffim kochi nesatihl brachochanas. Wini taticu is kapitalistiskās pasules balstijai. Par spihiti wizeem draudeem, nolēgumeem un lodeem brachochanas jaturpina, lai isņaustu lara eedwestas naida jubtas, lai audsetu un stiprinatu wisu apšpeesto lopsajubtas un un tā ņagatawotu ņewi zihnai pret laru, par meeru, pret kapitalismu.

Beedri! Šchodeen, 1. maijā, brachochanas organizējama wisklaschākos apmehros. Artilleristeem jabuht kochi usmanigeem, ņewischi tahschahweju leelgabalū usraugeem un waditajeem, lai neapchawtu brachus kreewus, lahweschus un wahzus wor preesu wisu semju kapitalisteem. Eā ņarlanais karogs ņweizina brachus wipus aħwainds robešas un aizina tos aħrā no eeratumeem.

1. maijā newojadsetu dahredet nahwi nehofcheem leelgabaleem. Wajonetes nedrihstetu pazites pret brakli. Pahz brachiem lai ņahitojas ņarlanais karogs un meeru ņubina tautam, bet Pastaro beenu — lara eerofnatajeem un apdšedatajeem.

Brakli un beedri, ņneedšat rolas — ņhobeen 1. maijs — wifu nospeesto un wajto bahlibas deena un deena, kurā wehrojam zihnai par laimi un brihwi gatawos spehtus!

Noft karu! Sai dsihwo meers tautu starpā!

Treščā internazionale.

1. maijs pirmā labrtā ir tautu brāhlibas, tautu solidaritātes svehtl! 1. maiju proletariats weenmehr ir svehtlīs lai atstibmetu sawus šķiras weenibu lai paštrihpotu pretim išeem kapitalisma eegalwojumeem par nazionalām iščķirbām un jau pahrbihwotam widus laiku tautu un rasu naibam, to šā strahdneezibai, šā šķirai ir weeni mehrlī, weeni zeki, weena zihna pret lopejo šķiras naidmeelu — kapitalistu. Uš tā pamota radees jehdseens internazionalisms (staprautibas jehdseens) preteji nazionalismam (tautibas jehdseenam), uš tā pamata tablat šķis jehdseens eemeesojas šķirās, warenaš wispaules proletariata organizāzijas — Internazionales weidā. Internazionale ir spehzigatā proletariata zeetofnis pret kapitalismu, Internazionale ir proletariata idejiskā wadone zihnā pret apweedejeem beht brijwibas, Internazionale ir wina svehtu lopotaja un organizetaja. Internazionali latrs apsinigs strahdneeks nostahda pirmā weedā, no winaš tas leel sewi waditees sawā zihnas gaitā. Tāpehž ari ar tabdu fajuhimu proletariats it godus svehta Internazionalei lemtu deenu — 1. majū, tāpehž tas leel warenaš, spehla pilnās, naidneekem draudolchās šķanās, dāschabās walodās, bet lopejā rilmā pluhst sawai zihnas djeesmai — Internazionalei!

Apfitees Internazionales leelo, šworigo noštmi strahdneeku šķiras kopochānā, winaš apsinās šķidroschānā, kapitalisms weenmehr zentees wihem spehleeem to oplarot un ištihzinat. Tai ni šchajā wispaules weenibā tas redi sawu kopu un taišni tāpehž pret winaš tas wehtsch sawus nabwigalos zihnas eerošču. Tas neapstahjās ne pee šā lai tilai noahreditu tautu brāhlibas warena ehtu. Un jafoka par noičehloščanu, — ne reisi ween tam tas iħwemees. Rīta 1. Internazionale, ar gruhbām nobibināšas otrā. Bet krita ari šchi, nestatotees uš sawu oħrejo šķirumu. Kapitalisma kalpi bija pratušchi heht winaš organizimē eelchējus šķimibas dīgklus, atšewišchās Internazionales datās pahrmehriģu tautisko fajuhbu, bija pratušchi eemidšinat proletariata šķiras apšinu. Kapitalisms bija eemebis Internazionales šchējās rindās šķiras nodewejus — winaš tos nekaitamos noziol-sozialistis un sozial-šchownistis, kuri wahrdos bija leelalee strahdneezibas aistahwji, bet pateekbā bija

kapitalistiskās burščuastijas līdšstrehjeji un kalpi. Un taišni šchēe wiswairal darija šauna Internazionalei. Šā šķipji tee šagrauša winaš zehlo pili.

Bet tas pats nazionalisms, tā pate noschirščanās atšewišchilos "tautiskos aigaldos", tās pašas ekonomiskās atščķirbas kapitalistisko walstju starpā, tas pats bija par eemeelu, šā eedšiwoschānās lahres dšihsti, neapmeerinamee konlurenti pašawles tirģi, nepeepildamee imperialisti, šanahja ošā zihnā sawā starpā — nonahja pee šchahmitģā, bet kapitalistiskā eelahrā neišchegamā, ašknainā pašawles kara. Un ta gists, kuru kapitalisms išeetoja ar sekmem pret proletariatu, eesuhjās ari winaš un to šagisteja wehl leelalā mehtrā. Šchuhšļa dšeldoma uourim, oedšehla pati few. Šchējam 1914. gada widū leelais pašawles karšč neščehligā labrtā šā grahwa 2. Internazionale; šchēšas sawstarpeis brāhju karšč, pluhda allā patriotisma un dšihwneeziskā nazionalisma trowā darba kēušču oħru straumes. noštihjnot sewi winaš zilwezes kulturu un progresu.

Bet — šchis pats karšč fatreeza ari kapitalisma idejiskā uš buhwi, fatreeza wina leelo uš wehrdšibu un tumšbu dibināto waru. Šas, šas agral bija šaprotams un šķidris tilai apšingieem, noteiktateem šķiras preelščstahwjeem, šas šuwa žaur leelo zeelchānu šahpem šaprotams un šķidris wihām tautas masam, pašam wisneapšinigatām winaš loželim. Ša agral sozialisms bija tilai teorija, daubšiem pat tilai atahla utowija (šapnie) un kapitalisms lošās neašojamā, neaistšaramā, šwehta dšihwes ištēniba tad tagod šas ir šuwis žitadi Kapitalisms ašknainā šārā ir šaubejis pehbejo sawu attaišnojumu, ir parahbijees sawā wisbreesniģalā ištēnibā. Šas ir bijis speešs atlahst sawu ištē seju. Un šā nenowehričhams uš winaš drupām mums pazelas tu wā nahlotnē sozialisms, tā eelahrta, kura weenigi war štabtees kapitalisma weetā, pehž tam, šad šas galigi tika šogants.

Pehbejais kapitalisma šķipofais eerozis — tautu naidš — beidšās līdš ar tagadejo karu.

Muhšu ažu preelščā pehž trihs gadu zeelchānam, ištēmuma un reakšijas pazelas brijnā gāimā ja unā leelā 3. Internazionale Un ja ari wehl šchā gada 1. maijā tā wehl nestahw pilnigi muhšu preelščā, ja tā wehl tilai

weidojās, roddā tur uš frontem, kur brijwotā freewu tanta brāhligi sneedš rolas walarejeem pretineekem, tad mehš tomehr šinam, šā neaturami tā pazelšees wihā jāmā krahščanumā un warenaš. Mehš juhtam tautu brāhlibas atšawnoschānos, mehš šinam, šā tam janoteel til teelcham, šā zilweze wehl naw pilnigi šaudejuš wihu dšihwo un dabisko, šas winaš.

Bet mums newajaga ašmiršt, šā nekāš nerodās pats no šewis. Mums jafin, šā pazelas ištē 3. Internazionale, šā muhšu pašču rolu darbs, šā muhšu pašču gribas un idejas anglis. Un reiš mehš, wihu šemju proletariats, to weidojam, tad mums jofin ari, šā hda tā buhs, mums japeebod tai ištē šis šiwoms, jaleel tajā ištē šis šoturs. No agralā mehš mahžijamees, šahbi tai ne wajaga buht, ja negribam lai kapitalisms to atfal šagratu. Un tāpehž eewehrojot agralās Internazionales wahjās pušes, žentikmees išeigt no tam tagad, pee jaunās zeelchānas.

Šalwenais, to mums wajaga pee tam eewehrot, ir šas, šā nahloščai Internazionalei, wajaga buht teelcham wihā wihumā buhwetā uš štingra šternazionalisma pamata; tur nedriht palitt ne masalās nazionalisma tautu naida kopleekas; tur nedriht buht ne masalā šompromiša ar widus laiku wehrdšibas pahrbihwojumeem.

Tablat 3. Internazionalei, wajaga buht teelcham apweenotai. Šilai proletariats ir weenigi noteiktis un štingrais pretineeks kapitalismam, weenigi winaš nahšees pehž widojo šķēru, šemneezibas un ašhwišonibas pahreelchānas proletariata waj burščuastijā, weht ar pehbejo iščķiroščo zihnu par sozialismu. Tāpehž bei šahdeem pašmašijumeem, bei šahdeem ištihgumeem ar ašhwišonibas elementeem, bei šahdas padoschānās šchō šahnu raditeem šķēru harmonijas apuštukeem.

3. Internazionalei jabuht proletariata Internazionalei. Winaš naw ušnemami tee sozialdemokratijas leeluligeē wadoni, wih šchēe sozial-patrioti kuri iščķiroščā brijhdi nodewa teem uštizeto leetu. Winaš neoseguš pret proletariatu un sozialismu ir nenomasgajams

Šihrai un šķidrai no pašmašijumeem wajaga buht 3. Internazionalei.

Bēdšot nepezeelchāms ir, šā to šastahditu ne wadoni ween, ne teoretiki, masai mehmi teem peelrihtot, pilnigi sewi neapšinotees, bet pašču šchō

masu ištēe preelščstahwji, tee, kuri pašči ištē nahlošči un pašči ir šas dāta. Šilai tee prahš šķaidrūs un neaistšahrtus noturet šozialisma idealus un eet par teem žihnā. Tee laiki, šā mafa newareja ištē beš wadoneem, šā aitu bars beš gana, ir pagahjušchi. Šoteiktā štingrā šķēras apšinā ir leelalāis proletariata spehšs.

Pašawles karšč šchō apšinu rakšis, — nelas to wairs neapšlāpēs, neaptumščos. Šchi apšina šaweenota ar pašchalo pašdaršibu dos mums nepezeelchāms ušwaru.

Bēdri! Uš šchēem pamateem šai dibinājam sawu 3. Internazionalei, rewoluzionaro Internazionalei žihnai par sozialismu! Tad weenigi tā buhs šķipra un išturiga pret wihem kapitala ušbrukumeem. 1. maijā mehš sawos gabjeenos uš šaweem šarogeem līšim taišni šchōs lošungus, šchās prahšas un tā līšim pawata atmeni šawai nahlotnei. 1. maijā tur šaujas laulos pahtrahwim šawstarpejo ištihžināschānos un šaplubškim lopā neščķitramā, brāhlotā šaimē. Šā želšim mehš Internazionales pamatus, šā šatreelšim mehš leelalo šķēhrišt, kuršč mums patlaban želš — nošedšigo šawstarpejo šaru, šā atšahrtošim wairs ne wahrdos ween, bet darbos muhšu šaprautisko šaujeenu:

"Wihu šemju proletareelšchi, šaweenojatees!"

Darbs pret kapitalu.

Daudš, nekaitami daudš gadu ir grimis pagahjibā no tā brijšchā, šad pirmo reiš bij lemts eeraudšit pašalei — algas strahdneeku. Ir nahloščas un gabjušchās weena paudše pehž otras, weena laimeta šaudis pehž otrēm. Ir mainijuschēs šaudis mainijuschēs žentēni, šawa winaš dšihwe, bet wihu laiku winaš dšihwes pamatos ir šahwejis darbs un kapitalš, weena žilweku šalpoščano par šinamu algu otram.

No paudšes uš paudši pahrgahjis šchis dšihwes lahšis. Weenus winaš pahrewehrtā muhšchigi ištahloščos, muhšchigi ištahloščos, šķandainos, gara tumšbā un nešinaschānā nihltoščos dšihwes laimes apeetos žilwekos. Otrus winaš apšrahwa ar wihādām ehrtibām, bagatibu, pahreelžibu, grešnibu un "wihu labu, šas wajadšigs pee meefas un dwehšeles ušturēschānās". Šemajem nahjās štrahdat un šalpot šchēem šaimes luteelēm no rihā līdš wehlam walarām, žit atahwa spehli.

Lai dsihwo rewoluzija!

Rewoluzija, kuru ištudinjaja par mirušču un kuru apglabaja, rewoluzija, kuru ušlatija par neešpehjamu līdš šohēem apbrunotās walstis, uš reiš šuwa par dšihwo teelchāmbu. Tautas šoželchānās pret walstis waru nobeidšās ar ušwaru. Šmehrištā šara šohlumā, žihnā p et abrejo eenaidneeku, momentā, šad no burščuastiskā un sozialpatriotiskā redšes šahwolkā, rewoluzija ir aħrephāšs un nošedšiba, freewu strahdneeku šķēra metās žihnā uš dšihwibu un nahwi ar žaršinu.

Pašawles karšč, kuram wajadšēja nospeest proletariata rewoluziju, taišni ištahwa šchō rewoluziju. Šelams diploamateem ištewās išeigt no winaš organizetō flaktim, šchēšas šara rewoluzionārās šekas, uštahjās drēšchēe uš žihnu gatawee šarotaji un atreebeji.

No šara ištahwā rewoluzija teiza sawu pirmo wahrdū žaršima walstis. Wirs šaurijas pils un pahē šara spehli, šas pahrgahjis tautas pušē, pliwinajās šaršaneē šarogi, rewoluzionārā šozialisma šarogi, no šureem līdš ar šara šahwumu šaunigi atšēžjās daudši no winaš agralajeem nešajeem un šurus tee ušlatija par nolaitēem uš wihem laileem.

Šchis pats jau weens šahēhla par šitu wihu waldoščo šķēru starpā. Uš šbailem tee kuhlojas uš šreewijas eelšchējo notikumū šahloko atšihšibu un dreb šogaitdot wihu atbalš žitās šemēs. Šatra deena nes šinas, šuras paššiprina winaš

apjulumu. Šchōhlušees walstis pahrgrošibas weidā no liberālās šķēš. Šuštiba neišchegami un weenmehriģi peekehma parlamentariškas rihžibas weidū un nobeidšās šā atlahta proletariata un winaš pašweenojuščās armijas šoželchānās šā ištā tautas rewoluzija, ištchlušees ištē špejtalām, nazionalām un wehturiskām ištahwibām, tā peekehma ehropelšās rewoluzijas šormu, šara labi pašihšama kontinentā — tautam no winaš pašču wehtures.

Šreewijas burščuastija mehģina atšemi strahdneeku šķērai winaš ušwaras auģelus pašchā neģehligalā labrtā. Ša šķēru žihnā atšihšas šreewijas brijšibas šuštiba. Liberalās burščuastijas preelščstahwji žentchās, atbalstidamees uš armijas pawehlnēekem ištētot rewoluziju sawu mehrtu šašneegschānai. Šillo ar pašču spehleeem no žaršlā ašknainā juhga atšwabināto tautu griš par jaunū nospeest ar tā šaunto burščuastiskās labrtības palihdšibu.

Šabeedroto walstis burščuastiskā prefe rihda šaunū šreewijas waldbū uš burščuastisku kontrewoluziju. Noteikta un šķipra pretoschānās proletariata mehrtēem — tabdu lošurgu karšti propagandē "brijwāš" Anglijā un Franžijā, šuras dara šchōt wirleendā leelu špedeenu uš jaunās šreewijas warenajeem. Šreewijas burščuastiskā šķēra no šawas pušes neleel sewi daudš kuhatees. Uš wihem spehleeem tā žentchās ašturet rewoluzijas šahloko atšihšibu, pabarit to politiskā šinā mehrenatū un aprobeščot winaš šozialo šaturu. Šilai šem šķipra špedeena no

strahdneeku šķēras un ar to šaistito armijas elementu pušes burščuastijas wadoni šeras pee šalauštās žara reakšijas nepezeelchāmas atbrunoschānas, tilai šem šķipra špedeena tee šeras pee šabeedrišās organizāzijas radilolās demokratifeschānas un pee žihnas pret šahrū garu armijā.

Šahdā labrtā, tautu mafa preelščgalā šahwoschāis proletariats weht apšinigu žihnu pret kontrewoluzijas spehleeem un pret jaunū walstis waras preelščstahwju mehrendām tendenzem.

Šchi žihnā starp burščuastisko šķēru un proletariatu šreewijā tant pašchā la. šā ir ari žihnā starp šaru un meeru.

Šiberālās burščuastijas šķēra eeknehma wežā reščhima weetu šā meera wahrdā, kuru newareja dot šchis reščhims. Winaš nahja pee waras ar frankšču un angļu imperialisma palihdšibu. Šara turpinašchāna līdš "galigai ušwarai" — tahds ir šas parahds, kuru šara pirmajās deenās burščuastija nehma uš sewi tautas preelščā un ar šo tā peewilla pee šewis šarāspehla wiršneekus.

Bet strahdneekū un šaldati neišģahja uš eelas, šai rāditu labwehligalus apšahhēš burščuastijai winaš imperialistisko mehrtu šašneegschānai. Waišni un brijwibu — tahds bij strahdneeku šaujeens. Beš weena, šā ari otra, tee newareja šaut sewi aštant uš mafa šaktima turpinašchānu. Karšč ir galwenais šawelšis politisko un šozialo tautas ušbewumu realteščānai, kuru wahrdā it šā ešot uššahšis karšč. Uššaužotees uš šaru un no tā raditās nazionalās weenibas, burščuastija praša no proletariata beš wahrdā runas

atšihst politisko un šara diktaturu, aštu pademibu teem spehleeem, kuri rihst apbraudēs jauno brijwibu. Šalab šozialistiskais freewu proletariata preelščpults, kuršč sawā wairumā jau no pirmajām deenam žihnas pret šaru, pahrewehrtch žihnu par rewoluzijas šahloko atšihšibu iščķiroščā žihnā par meeru. Weers un republika, waj karšč un kontrewoluzija — tahda ir tā preteščhība, šas noteiz tagadejo šahwolkā.

Waj rewoluzija nonahwēs šaru waj karšč rewoluziju?

No tā šahwolkā, šahdu eekems Šeropas proletariats tagadejās deenās, atšarajas šchi šaunajuma iščķirščāna.

Šarolščhājā reakšijā un brāhju šepšlawoschānas šarā, kuram naw redšams gals, nazionalu rewoluziju apbraud nospeelchānas brešmas no šalāšteem nogahšā žaršima spehleeem un burščuastijas. Wihu šemju waldoščās šķēras ir weenprahģitās šawās atteezibās pret atšwabinašchānos šuštibu, šara šillo eeguwa pirmo ušwaru šreewijā. Žentralās walstis imperialisti wihu dara, šai wahjinatū šreewijas rewoluzijas noštmi. Šabeedroto walstiju waldbibas žentšees ar wihu diplomatisko intriģu, moraliskā špedeena un pirtščānas līdššēekem panahlt rewoluzionarās demokratijas šaunajschānu un pahrewehrt liberalo šeterpils šara partiju sawu imperialistisko mehrtu šašneegschānas padewigā eerozi.

Abas pušes, šatra pehž šawa weidā, šagatawō kontrewoluzionarus spehšus. Wihu rihžibā ir proletariata šozialpatriotiskē wadoni, šchēe waldoščēe šķēru uš wihu imperialistiskās politikas kalpi. Šrak-

Lai dsihwo rewoluzionarà III. Internazionale!

Bahrmebrigais darbs un nabadsiba dīna algas strahdneelus arweenu jemal un jemal tant pašča laikā pazeldams wīnu kalpinatajus wehl nefirdeta, wehl nere-džetā augstumā. Darba našta un truh-tums spēda strahdneelus no wīfam pūfem. Bahrmebrigā un gruhā darbā strahdneels nolahwa famus spēklus, famu weselību, pat dšihwību.

Ar latru deenu wahjati famos spēh-ros top strahdneeli; ar latru deenu wairat teel katropkots un samaitats wīna orga-nizms. Buzmuhščā aiseet nebuhtibā ma-jee kaabis, bet wīni atstahj fēw weetneelus, atstahj famus behrnus, no dšihwes falau-štreem faehjsteem dšimuschos kropsus. No-nihžis, šlimigs zilweks newar atstahj wele-ligu pehznahjeju. Un tā tas no paudbes uš paudsi, no gimenes uš gimeni. Žifitā niškuliba atšauzas uš garu, kuru jau beš tam notrulina mečanistais, weenmuhigais un pahrat garais darbs. Kropis meesās top par kropsi garā — smagee darba ap-stahli, darba laštis nospeeš ir strahd-neela plezus, ir smadzenes un tuwina muhs ištiribai. Proletariats famā be-šejas stahwollī wēlti melleja atbalstu, pestitaju, las spēhtu ištwest strahdneelu puhsus pee faules gaismas. Wīnič mel-leja wēlti lihds wīna štati wehrjas uš wī-na pašča rolam, lihds bada un pošta išt-mīšums wīnam atgahbinaja, la ir wehl išeja — žihnitees, nekaut fēwi til aštah-žiti ištmanot.

1889. gadā pirmoreis pašawles profe-sariata peršona šwehtija 1. maija šwehtus un pirmoreis štati tuhštostči šauza: Lai dšihwo aštostundu darba deenoj! Aštostundas darbam! aštostundas meegam! aštostundas atpuhtai!

Pirmoreis ir draugi, ir eenaidneeli, ir weentahščā štatikaju publika ištširda ščo žihnas šauzeenu. Weeni wīnu ušweh-ma ar baiku šweedreem, par famu likteni, par famu beeso nandas waku droščību. Wīni redseja, la tauta modušes, la žihna šahlas un deesin la wīna wehl beigsees.

Strahdneeli štati daudsi ščo šauzeenu ušweh-ma ar netžību, jo pohrat ilgi wīni bija zeetuschji, pahrat daudsi wīni bija pee-redsejušči warmahžības, lai wehl žizeti, la waretu lahdreš tahdu oškolito laimes jemi, par lahdru teem ištītās aštostundu darba laiks, eelarot. Tas teescham ištītās netžiami teem, las wīnu famu muh-šču no rihta lihds walaram bij lee-lušči muguru wēšča wihra darbā. Bija štati masa šaujina, las dro-šči, beš bailem pazehla šarkano šarogu ar

ušratstu: Wīnu jemju proletareešči šawe-nojatees! Nošt militarismu! Lai dšihwo tautu brahla! Lai dšihwo aštostundu darba deena! Lai dšihwo šozjalismu!

Bet pagahja gadi. Ar latru gadu masa šaujina auga un plēhtas plāščumā un drišči ween „aštostundu darba laiks“ bija wispopularatā prašba. Pate dšihwe peerahdija, la 8 štundu darba laiks naw utopijs, naw nešufneesjama šwaigšne. Pat gluschji otradi. Pašči fabrikanti nahja pee alšinas, la pee šinamas tehnikas at-ihštības ir ištewigi šaitšnat strahdneelu darba laiku, jo ištāks darba laiks noštīmē lihds ar to ari ištāku strahdneelu darba laiku, jo ištāks darba laiks noštīmē lihds ar to ari ištāku strahdneela spēhla, weil-ības, ušmanības un prahta nardarbina-šchanu, las šawulahrt dod eespehju raišči-gal, produktiwal ištētot ščo spēhlu. Šamdeht eewedot jaunās šarehgitas ma-ščinās, kapitalisti beeschi ween pašči no laba prahta šaitšnaja darba laiku, jo tas teem bija ištewigi. Bet šči šaitšnāšana gahja štati lihds šinamam mehram. Ži-rahdžis, la pee 10 un 9 štundu darba laika strahdneela organizms teel gan pah-rušlets, bet ne štādudsi lai wīna darba raščigums beidžams štundās deesin žil štiri štistos. Kapitalistam beeschi ween bija ištewigati litt strahdneelam strahdat garalās štundās, neta tas buhtu peela-šchams, lai strahdneelam netištū laupita lahtiga eespehja atšaunot atpuhtā un meegā famus patehretos spēklus. Šinaine atšinu'e, la 8 št. atpuhtai nomoda un 8 štundās war strahdat. To šina šinatnu wihri par norimu wehl tad, š. d. daras ne-bija til nogurdinoščs, til intensjws. Bet tagad strahdneelu ištihščāna atihštās šinatništū un šajneeguse jau noteitūs re-šultatus, la la tagad aštostundas štundās strahdneels noguršt wairat, neta agrat dešmit un pat wairalās. Pee tahda šab-wolka ir no wēdūščas jaunās mašinas, darba eelahitochāna, Šilora u ž šite-mas. Šamdeht naw brijnūms, la dau-žids weetās jau št ahdneeli, neštātotees uš kapitalištū mīno pretoščanos, ir eelaro-jušči aštostundu darba laiku, la darba noštāks, kur darbs fēwišči gruhš waj laitišs strahdats teel pat jem aštostam štundam. Aštostundu darba deenas weetā štahjas šepinas, šēšč un pat ašal štundu garšč darba laiks. Štrahdneeziba redš un pat nošaušč, la wīnas darba ankušs panem kapitalisti, fabrikanti. Wīni redš, la šweščas meesās barojas no wīnas šweedreem. Šamdeht strahdneeziba un it ištpašči tā, kura eet weenmeh šem rewo-

las šarojochās šaweenības ušwaras pa-lihdšību; štīpat ir wēltiga žeriba, la wee-nas pukes ištwehredschāna buhs otras uš-wara. Ne pee la nenowēda politišās ilu-šijas un neitralo walštju štarpneeziba. Wīnas žeribas, la šaršč ištbeigsees pats no fēwis, nepeepilbijās. Bet tagad, kad wīnas ištijas ir atriktušās, ošam nopludū-ščās tautas pirmo reiš redš gaismas at-špēhdumu. Tautas rewoluzijas, las no-nahwē šaru, pazet galwu. Ša atbod tau-tam to, to newareja šneegt nelahds žits spēhls, teesbu un žeribu uš wīnu nahlotni.

Kreemu rewoluzija ištāuga ij ta pa-šča truhluma, ij ta pašča pašemojuma, ij tās paščas merščības, no šureem žeta strahdneelu šēšira, la šarojochās, tā nei-tralās walštis Kreemu proletariats fažeh-lās, lai guhtu maifti un brijwību wīnu jemju tautam. Ne šaršč, ne pilšoništāis pameers wīneem nedos un neglahbs tautas no pilniņa pošta. Ša peenahžis wehštirulāts moments, kad proletarišlam wīns šemēs jaišwehšas, waj noštahtees šara, waj re-woluzijas puše.

Šchajā brijdi Štropolas proletariats masa, la jeb šad agrat, war noštahtees apšpeedeju un masu šēširu puše. Že štati weens šehmums štarpštaitišlam proletaria-tam šchajā wehštirulā minūtē: aištahwet kreemu rewoluziju, wešt nahwigu žihnu pret šaru.

Šči žihna par kreemu rewoluziju pahrwēhščas šatrā šemē strahdneelu žihnā pret šaweem apšpeedejeem un wīnu politi-ku. Ar peenahžis proletariata ištāktiroščās

luzionarās šozialdemokratijas šarkanā ša-rogā, nežihnas ne par aštostam štundu darba laiku ween, bet weh žihnu štarp darbu un kapitalu wīnos pamatos, weh žihnu uš dšihwību un nahwi. Aštostam štundu darba laiks naw gala mehrtis — wehšt ja-nahšt šēšču un pat masa štundu darba deenai. Darba laika šaitšnāšana ir pro-letariata interešes jo wīna dod peete-košču atpuhtu strahdneela organizmam atšauj ruhpetees par famu gimenti, atšauj apmeerinot šawas garigās praščbas, no-dotees šabeedrišlai dšihwei, žihnai par šawas šēširas nahlotni. Žšfats dara laiks šamajina to darba šlogu, las guštās uš atšewiščāla strahdneela plezeem un reišā ar to paleelina strahdneelu štaitu, dod darbu un maifti teem šuri šlejoja aplahrt deš darba šuri bij lemši bada nahwei, prostituzijai, nošēdštībai waj uba-gošchānai. Aštostam štundu darba deena pa-žet uš augšču, uš žilwežišla štahwollka wīnu strahdneelu šēširu. Wīna praša ne štītai normala darba laika eeroberošochānu ar 8 štundam, bet praša noteikti nelahdu wīns arbu nepeelaišchānu, wīnu ištšišchā-nas šitēmu un pamehneenu atmešchānu, algas nepamašinašchānu. Wīna praša ka-pitalištīšās ištuhščānas eeroberošochānu arweenu wairat un wairat, lai tuwinatu proleta-iatu tam štahwollim, kur tas buhtu spēhžigs weent wīnas šaimneezjštās dšihwes wadščānu šawās rolas. Šaur darba laika šaitšnāšana un šozialo šitūmdo-šchānu ušlabot strahdneelu šēširas štah-wollī un eeroberošot kapitalištū waru — rahda žeku pa kuru eet proletariata žihna šaimneezjštā šaulā.

Aštostundu darba laika prašba bija ta, las la šarogs gahja pa preešču darba žihnai pret kapitalu. Šči prašba apwee-noja ap šemi wīnu darba šēširas atšwabi-nāschānas programu. Šči prašba wēda un wēd muhs uš žihnu par šozialismu. Wīna bija „nešafneesjama“ lihds šinamam brijdim un tamedht weenoja ap šemi milijonus, tamedht wīna runaja strahd-neelu šēširai par šozialismu, par kapi-talištās ištuhščānas ištihžinašchānu, neta par darba laika šaitšnāšanu. Bet jau uš pīršteem wairs naw šaštaitomas tās walštis un šemes, kur strahdā aštomas un matak štundās weenā waj otrā arodā, weena waj otra strahdneelu kategorija. Un tagad rewoluzijas spēhšt ari pee mums ir lauššči kapitala preštību — aštost-štundu darba deena top un ir jau pa-dakait tapuše par dšihwes ištēnību, par neatželamu strahdneelu šēširas eelaro-jumu.

žihnas brijdis. Že peenahžis brijdis, kad šozialai un politištai pašču šemes atšwabi-nāschānai wajaga pahrwēhštees spēh-žigā štarpštaitišlā žihnā pret šaru.

Internacionalešt uštizigeem strahdne-elu šēširas wadoneem wajaga peeprašt no proletariata teesdam tuhštēju šara darbi-bas apturešchānu un meera šarunu ušahš-šchānu.

Bet tahdas parlamentarišās manife-štizijas newar pahidit uš preešču muh-šču leetu, ja tās neatbalštis noteiktā gata-wiba uš masu darbību, la šarojochās, tā nei-tralās walštis gatawiba ušahšt rewolu-zionaru žihnu ar waldoščām šēširam. Neitralo walštju strahdneelu šēširai waja-ga ušštāt kreemu rewoluziju par famu leetu.

Agitejot par meeru, wēdot noteiktu, nerimštochu šēširu žihnu, wīneem wajaga pahidiet un wežinat proletarištū darbību šarojochās walštis tajā pašča laikā kad proletariats šarojochās un neitralās wal-štis pabalštis kreemu rewoluziju un wīnas preeščoullu, kreemu strahdneeleem waja-ga ištētot wīnas eespehjamības un atih-štīt famus spēklus žihnai ar ištātru bur-ščuštijas šēširu un wīnas waldbību meh-šinajumu nospeest rewoluziju un ištētot it wīnas famus spēklus, lai žihnās ee-šahltos ari žiās walštis, lai tā waretu šitwēdet ilgo bešgaligi nospeedoščo un žil-weži wahjinoščo šaru. Ja pašawles pro-letariats nešajelšees, ja štarp žitu, wahju un autreešču strahdneela šēšira peelaids šara šurpinašchānu, tad tas buhs nedšir-bēis nošegums pret šawas šēširas nah-šotni.

Rewoluzija atnešdama Kreemijas pro-letariatam atšwabi-nāschānu no žaršima patrušas, dēwa ari eespehju pahahšt aštost-štundas darba laika eeweschānu. Wīna ir eewesta, šaut ari wehl ne wīšur, šaut ari ne no waldbības oštīžiti atšihā lahtā, tad tomehr aštostundu darba laiks pašcham un ar latru deenu laišch štitalas šalnes strahdneelu masas. Šar algreščānos pee wežās lahtības naw šo domat, newar buht ne runas par to, la mehš waretu lahdreš atkal buht ar meeru strahdat aštostam štundu weetā — štundas 10 waj 11. Žeta atpašat wairs naw un nedriht št buht, jo wīna pašawle jau mums aištēi-guštis preeščā. Mehš nedrihtštām pee-lahptees. Mums jāeet uš preešču, eesahštā žihna ar kapitalu jāwēd lihds galam. Muhšču prašba, las lai muhs waditu žihnā pret kapitalu, naw wairs aštost, bet šēšču štundu darba deena. Žihna štarp darbu un kapitalu jau nonahštē štāhlu, la šahšt eet runa par waru, par to, kuršč pašahwes, las wadis wīnu dšihwi, las paliks paščas dšihwes pamatos: waj waldbis wehl turpmat pelnas šahrāis kapi-tals jeb ušwara šahšt jau pahreet darba tautas rolas. Aštostam štundu darba laika eeweschāna jau noštīmē kapitala eerober-ošochānu štīpra mehra. Že šewiščāla tas štīpri šajuhšams muhšču togadešos ap-štahškos, kur mehš wīnu nemam rewolu-zionarū lahtā, aktiwa žihnā. Teel eewesta aštostam štundu darba deena. Fabrikas pašch-waldbiba teel nobota strahdneelu ištwehletu preeščštahwu rolas. Štrahdneeli wīk riško, wīnu kontrolē. Rewoluzija un aktiwa šaimneezjštā žihna gatawo teeschji pašču strahdneezību uš wīnas raščochānas ša-šemščānu strahdneelu rolas, uš kapitala ešpropriechānu no šabeedribas pušes. Žihna štarp darbu un kapitalu gatawo žeku uš šozialismu.

Waja šwehtos mehš atgahdajamees šawas šaimneezjštās žihnas noštīmi: štah-dam aštostam štundu darba laiku blatus šo-zialismam, šozialistištā rewoluzijai. Waja šwehtos mehš atžinam wīnu jemju strahd-neelus eet šopoteem spēhkeem žihnā par strahdneelu šēširas mehrtēem, par šo-zialismu. Mehš šakam atlahti wīšai pa-šawlei: strahdneeli šchodene šwin šawas šēširas, strahdneezības šwehtus, šuros wīna šwehr žihnitees pret waldoščo burščuštiju, lihds priwatihpaščuma ištihžinašchānai un šozialisma eeweschānai. Raščochānas lih-dšēškeem: šemei, šabrikam, šaktiwem, darb-nizam un wīšam tautas bagatibam jāpah-reet no atšewiščlu priwatihpaščneelu rolam wīnas šabeedribas rolas. Šitai pate

Šchajā brijdi newar šawetees, naw peelaišchāna nelahda pašča nogaidišchā-na, nelahda nowehščānās no žihnas, ne-lahds politišs oportunišms. Wīšs, ša-modina proletariatu un wīna wehl nemo-guhtušees rewoluzionarā energija lai ir atbilde uš Kreemija rewoluzionaro atžinas-jumu žihnā par brijwību, weh rewoluzi-jas now pabalsta, kreemu rewoluzijai!

Šezatees un aištahwat kreemu tautas šajelšchānos!

Šezatees wīš pret reakciju, pret imperialismu, pret šaru, par tuhštēju šara darbības pahtraušchānu, par meeru štarp tautam! Šilšehtu un lauku eedšiwataji, strahdneeli bluhšes un šchinetos—brahščā-tees—rewoluzionarā žihnā par maifti un brijwību, par meeru!

Nošt pilšoništā pameeru!

Lai dšihwo šarštaitišlā proletarištā šo, darbiba!

Lai dšihwo kreemu, lai dšihwo štarp-tautištā šozialistištā rewoluzija!

Maršs, 1917. g. Bernē.

*

Ščo manifestu ištāidūš Bernes štarpštaitišlā šozialistištā (štarpštaitišlā šozialištū konferenzē—šinalē—wehletā) šo-mištija. Šodruštājam šo ar neeleem ištāi-dumeem.

